

کانی‌زایی در کانسار مس چودرچای

محسن قربانی^{*}، محمدسعید مهدیزاده کاخکی، راضیه محمدی

چکیده

منطقه مورد مطالعه (کانسار چودرچای) در محدوده بخش گیلوان و روستای گیلان کشه در کوه‌های تارم قرار دارد. کوه‌های تارم در تقسیم‌بندی واحدهای ساختمانی در زون البرز باختری قرار می‌گیرد. از دیدگاه زمین‌شناسی عمومی با نگرشی بر تکتونوماگمایی و کانی‌سازی، منطقه تارم را می‌توان به‌عنوان یک ساب‌زون متالوژنی تعریف نمود. کوه‌های تارم عمدتاً از سنگ‌های آتشفشانی و گرانیتوئیدهای ترسیری تشکیل شده که به‌صورت یک چین نامتقارن که یال شمال‌شرق آن با شیب کم، به حوضه منجیل رسیده و یال کوتاه جنوب‌غربی به دشت زنجان منتهی می‌گردد. با توجه به مطالعاتی که تا کنون انجام شده، کانی‌سازی‌های فلزی چون مس، سرب و روی، آهن، طلا اغلب به‌صورت رگه‌ای و پراکنده مشاهده شده است. در محدوده چودرچای سه رگه کانی‌سازی مس وجود دارد که این رگه‌ها دارای امتداد کلی شمالی-جنوبی بوده و به موازات یکدیگر در طول‌های مختلف کشیده شده‌اند. جالب توجه است که این روند در اغلب کانسارهای رگه‌ای مس، سرب و روی نیز دیده می‌شود. با توجه به مطالعات انجام شده بر روی مقاطع نازک، صیقلی و آنالیزهای شیمیایی و شواهد صحرایی می‌توان گفت خاستگاه کانسارهای ناحیه تارم از نوع هیدروترمال می‌باشند و با توجه به پارائز، کانی‌سازی آنها را می‌توان از نوع مزوترمال برای کانی‌سازی مس، طلا، سرب و روی و نیز خاستگاه ولکانوژنیک تا ارماگمایی برای کانسارهای آهن، همچنین کانی‌سازی تیپ آندزیتی نظیر کانسار مس دهنه را معرفی نمود.

واژه‌های کلیدی: کوه‌های تارم، کانی‌سازی، مس، سرب و روی، آهن، طلا، چودرچای

مقدمه

تارم رشته‌کوهی است تقریباً شرقی-غربی که از جنوب به دشت زنجان-ابهر تا کستان و از شمال به دشت تارم که در آن رودخانه قزل‌اوزن جاری است. از نظر جغرافیایی در ۴۸ درجه و ۳۰ دقیقه تا ۴۹ درجه و ۱۵ دقیقه درازای خاوری و ۳۶ درجه و ۴۱ دقیقه تا ۳۷ درجه و ۱۲ دقیقه پهناي شمالی قرار گرفته است. گفته می‌شود، در ناحیه تارم چندین کانسار فلزی که مهمترین آنها مس، سرب و روی و آهن می‌باشد وجود دارد کلیه این کانسارها مرتبط با سنگ‌های آتشفشانی و توده‌های نفوذی ترسیر می‌باشند. اما در اینجا فقط به کانی‌سازی مرتبط با سنگ‌های آتشفشانی می‌پردازیم. از این کانسارها می‌توان به کانسار خلیفه‌لو، باریک آب و چودرچای اشاره کرد.

کانسار چودرچای در بخش گیلوان و روستای گیلان کشه قرار می‌گیرد. مختصات جغرافیایی روستای گیلوان به صورت $36^{\circ} 47' 09''$ عرض شمالی و $49^{\circ} 07' 43''$ طول خاوری می‌باشد. معدن مس چودرچای در جنوب‌باختر بخش گیلوان در کوه‌های تارم قرار می‌گیرد. مختصات جغرافیایی معدن مس چودرچای $41^{\circ} 20'$ عرض شمالی و $49^{\circ} 03' 08''$ طول خاوری می‌باشد.

روش مطالعه